

PROGRAMACIÓ DE CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURA

1. PRESENTACIÓ DE L'ÀREA

El Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural ajuden l'alumnat a conèixer el món en què viu, a comprendre l'entorn i a fer-lo coneixedor dels avanços científics i tecnològics que marquen el present i el futur de la societat. L'alumnat s'inicia en el desenvolupament de les principals estratègies de l'activitat científica: formular preguntes, identificar problemes, formular hipòtesis, planificar i fer xicotetes investigacions, projectes, fer observacions, recollir i organitzar la informació rellevant, sistematitzar i analitzar els resultats, traure'n conclusions i comunicar-les; habilitats que, sens dubte, són importants i útils al llarg de la vida. També s'ocupa de l'estudi de la realitat social, especialment en les dimensions geogràfiques i històriques contemplant també altres perspectives que aborden els fenòmens polítics i culturals. L'aprenentatge en esta matèria pretén desenvolupar la comprensió dels problemes socials que l'alumnat haurà d'afrontar com a ciutadà i aprendre a viure en societat assumint els valors que fonamenten una societat democràtica. En definitiva afavoreix que l'alumnat desenvolupe les competències que li permeten aconseguir un desenvolupament personal, social i acadèmic que els possibilita dur a terme un projecte vital, amb plenitud, en l'entorn en el qual habita.

2. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ÀREA

Competència específica 1. Utilitzar de forma guiada i delimitada dispositius i recursos digitals per a cercar informació, comunicar-se, col·laborar i crear contingut digital senzill amb seguretat i eficàcia.

Competència específica 2. Desenvolupar projectes cooperatius delimitats i realitzar investigacions senzilles de naturalesa interdisciplinària amb la guia i ajuda del professorat, utilitzant estratègies elementals pròpies del pensament de disseny i computacional.

Competència específica 3. Plantejar i respondre preguntes sobre qüestions de la vida quotidiana relatives a l'entorn natural, social i cultural aplicant, amb suport i guia de materials i de l professorat, el raonament científic i l'experimentació.

Competència específica 4. Adoptar hàbits saludables de consum, alimentació, exercici i descans a partir del coneixement científic del cos, des del punt de vista del benestar físic, mental i emocional.

Competència específica 5. Identificar, analitzar i proposar solucions als problemes generats per l'acció humana en l'entorn, tant a nivell local com de manera global, derivats dels factors demogràfics, històrics, econòmics, tecnològics i ambientals.

Competència específica 6. Situar cronològicament i espacial els esdeveniments que marquen l'inici i el final dels grans períodes històrics mitjançant l'ús de diferents fonts històriques i unitats de temps, i identificar i explicar els principals processos de canvi subjacents i la seua interrelació.

Competència específica 7. Identificar i descriure l'organització i estructura política i territorial municipal, de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i d'Europa, així com les característiques més destacades de les seues principals institucions i funcions.

Competència específica 8. Reconèixer alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana i Espanya, i explorar i formular propostes per a promoure'n el reconeixement i la protecció.

3. CONNEXIÓ DE LES COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES ENTRE SÍ, AMB ALTRES COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES D'ALTRES ÀREES I AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Les competències específiques de l'àrea Coneixement del Medi es poden organitzar en tres grups diferents. Les tres primeres competències (CE1, CE2 i CE3) fan referència a qüestions transversals relacionades amb els instruments o estratègies que s'utilitzen per a l'aprenentatge com el ,mètode científic, el pensament de disseny, el pensament computacional, per a comprendre i respectar l'entorn. En segon lloc, les CE 4 i CE 5, tenen com a focus la relació de les persones amb el medi natural afavorint hàbits per la sostenibilitat i la salut. Es posa l'accent principalment a comprendre l'efecte de l'acció humana en l'entorn, per a així fomentar la responsabilitat individual i social. Les CE 6, CE 7 i CE 8 se centren en promoure i afavorir la comprensió de l'organització social i el respecte a la cultura. A través d'elles, treballades sovint de forma interrelacionada, es promou que l'alumnat siga capaç de participar activament en la societat des del respecte, el coneixement i la responsabilitat.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

L'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural, pel seu caràcter explicatiu del món i de l'entorn, manté múltiples connexions o relacions amb pràcticament totes les altres àrees curriculars de l'educació primària. En les àrees de Llengua Castellana i Literatura i Valencià, les competències específiques d'aquestes matèries relatives a la comunicació, la representació i l'expressió estan estretament relacionades amb les competències específiques de Coneixement del Medi. Amb les competències específiques de la Llengua estrangera: anglés és també evident per a utilitzar-la amb la finalitat d'obtenir informació i comunicar-se, un dels objectius de l'etapa. El mateix succeeix amb l'àrea de Matemàtiques, que proporciona valuosos instruments per a l'observació, l'anàlisi, la comparació de dades o la resolució de problemes. Les competències específiques de l'àrea d'Educació en Valors ètics i cívics es caracteritzen per la seua transversalitat i per la interacció entre els éssers humans que viuen en societat, font d'aprenentatge i de conflictes que s'han de solucionar aplicant aquests valors cívics i ètics, inherents al funcionament de societats democràtiques, que ajuden i consoliden hàbits i costums saludables així com el benestar emocional individual i col·lectiu. Amb l'àrea d'Educació plàstica i visual i amb l'àrea de Música i Dansa, s'estableixen connexions rellevants relatives a la interacció amb el patrimoni artístic i cultural en tots els seus formats. Finalment, té relació amb les competències específiques de l'àrea d'Educació física, especialment de les que es refereixen al coneixement del propi cos i de les seues possibilitats, l'exercici físic i la salut, el desenvolupament de l'autonomia personal i la interacció amb l'entorn

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE 1	X	X		X	X		X	
CE 2	X	X	X	X	X		X	
CE 3	X	X	X	X	X		X	

CE 4	X	X	X	X	X		X	
CE 5	X	X	X	X	X	X	X	X
CE 6	X	X		X	X	X		X
CE 7	X	X	X	X	X	X	X	X
CE 8	X	X		X	X	X	X	X

• CCL: competència en comunicació lingüística • CP: competència plurilingüe • CMCT: competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia (STEM, per les sigles en anglès) • CD: competència digital • CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre • CC: competència ciutadana • CE: competència emprenedora • CCEC: competència en consciència i expressió culturals.

4. SABERS BÀSICS (TERCER CICLE)

Bloc 1: Cultura científica.

1.1 Iniciació a l'activitat científica. CE 1, CE 2, CE 3, CE 5
G1 Fases del raonament científic i de l'experimentació
<ul style="list-style-type: none"> • Observació de fenòmens que succeeixen en el seu entorn natural, social i cultural pròxim, i realització de prediccions raonades. • Lèxic i vocabulari científic bàsic i la seua utilització en les investigacions relacionades amb el medi pròxim. • Comunicació dels resultats de les investigacions usant eines senzilles usant llenguatge científic bàsic adquirit. • Estratègies d'utilització del pensament crític, aplicat als diferents resultats obtinguts. • Presentació i comunicació dels resultats de les investigacions realitzades en diferents formats, utilitzant el llenguatge científic bàsic adquirit
G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere
<ul style="list-style-type: none"> • Professions i avanços científics STEM des d'una perspectiva de gènere
1.2 La vida en el nostre planeta. CE 3, CE 4, CE 5, CE 8
G1. Éssers vius
<ul style="list-style-type: none"> • La cèl·lula • La cadena alimentària
G2. Paisatges i ecosistemes
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte d'ecologia, la cura i el respecte pels espais naturals, els animals i les plantes. • Els ecosistemes. Factors biòtics i abiòtics. Equilibri i conservació. • El paisatge, agents que el transformen, conscienciació sobre l'acció de l'home en el paisatge. Desenvolupament sostenible. La petjada ecològica dels éssers humans en l'entorn natural. • L'extinció d'algunes espècies, valoració, causes i conseqüències.
G3. Desenvolupament sostenible
<ul style="list-style-type: none"> • Equilibri entre el desenvolupament social i econòmic i la defensa del medi ambient. • Drets, deures i responsabilitats de l'alumnat com a consumidor conscienciat ecològicament.

• La publicitat i l'etiquetatge dels productes que consumeix l'alumnat.
G4. El cos humà
<ul style="list-style-type: none"> • L'organització del cos humà. Sistemes, aparells i funcions. Equilibri i relació entre totes elles. Relació amb l'entorn i amb els altres. • Hàbits per a la salut física, alimentació i nutrició, descans i activitat física com a elements per a la cura i el respecte per u mateix i per l'entorn. Sostenibilitat. • L'aparell reproductor i la sexualitat responsable.
G5. Educació emocional
<ul style="list-style-type: none"> • Establiment d'hàbits per a desenvolupar una salut emocional i mental equilibrades que fomenten l'autoestima i l'autoconcepte, l'empatia i el respecte pels altres. • Acceptació dels canvis físics i emocionals derivats de l'inici de l'adolescència i la pubertat que condicionen unes relacions socials i afectives sanes. Coneixement i acceptació d'u mateix i dels altres.

1.3 Matèries, força i energia. CE 2, CE 3, CE 5
G1. Matèria
• La matèria i les seues propietats. Massa, volum i densitat.
G2. Forces i energia
<ul style="list-style-type: none"> • Les forces i el moviment. Els efectes que produeixen les forces, deformacions i moviment. La velocitat i la gravetat. • L'energia. Formes i propietats. La transformació de l'energia. Fonts d'energia renovables i no renovables, sostenibilitat
G3. Màquines i instruments
<ul style="list-style-type: none"> • El progrés de la ciència i la tecnologia cap a un desenvolupament sostenible. • Ús d'instruments de mesura i de càlcul. • Màquines i estructures. Elements que les componen. • Valoració dels avanços científics i tecnològics i la seua relació amb la societat actua

. Bloc 2: Tecnologia i digitalització

2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge. CE1
G2 Comunicació en la xarxa
<ul style="list-style-type: none"> • Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones: el correu electrònic • Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones en xarxa: el xat i el fòrum. • Ús de xarxes socials per a la comunicació i construcció de la ciutadania digital. • La netiqueta: regles bàsiques de cortesia i respecte en els correus electrònics: estructura i contingut del missatge (SPAM), ús de majúscules. • Netiqueta digital, regles bàsiques de cortesia i respecte en les xarxes socials i estratègies per a resoldre problemes en la comunicació digital a través de xats i fòrums: respecte a la temàtica, ús moderat de les icones, respecte cap a altres opinions, construcció de coneixement en xarxa (ciberètica).
G3. Dispositius, programes i aplicacions informàtiques

- Cercadors.
- Emmagatzematge de dades (imatges, documents, xifres...)
- Presentació de la informació: document (estructura, diferents tipografies, inserció d'imatges...)
- Presentació de la informació: presentacions i vídeos.
- Estratègies bàsiques de mecanografia.
- Entorn personal d'aprenentatge.
- Problemes tècnics senzills en les aplicacions i dispositius TIC de manera guiada.

G4. Salut i seguretat

- Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: benestar digital i salut per a previndre addiccions. Sensibilització cap al ciberassetjament.
- Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: ciberassetjament, empremta digital, propietat intel·lectual, protecció de la informació personal en xarxes socials.
- Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: contrasenyes secretes, cessió d'imatges o informació personal, publicitat i correus no desitjats, phishing.
- Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: "amics" d'internet, correus electrònics amb enllaços o descarregables dubtosos.

G5. Utilització de la tecnologia de la informació i la comunicació

- Estratègies de cerca d'informació guiades, segures i eficients: valoració, discriminació, selecció, organització, contrast i comparació.
- Estratègies de recollida, emmagatzematge i representació de dades que faciliten la comprensió i l'anàlisi. Citat

2.2. Projectes de disseny i pensament computacional. CE2

G1. Projectes de disseny

- Observació del medi natural o social; admiració d'un tema concret
- Identificació d'objectius, necessitats, dubtes o problemes.
- Expressió de diferents solucions o respostes.
- Selecció de l'aspecte a desenvolupar.
- Comprovació, disseny, prototipat i/o prova.
- Avaluació
- Presentació i comunicació

G2. Pensament computacional

- Abstracció
- Pensament algorítmic
  - Descomposició en parts més senzilles
- Identificació de patrons
- Pensament lògic utilitzant variables que contenen dos valors (vertader/fals, sí/no)

G3. Tecnologia

- Utilització de materials, eines i objectes d'ús escolar segur.
- Dispositius digitals segurs i adequats a la consecució d'un projecte: tauleta, telèfon intel·ligent, ordinador, etc.
- Operadors mecànics i màquines simples (sensors, motors...).
- Recursos digitals: realitat virtual, realitat augmentada, simuladors, impressores 3D...
- Circuits elèctrics bàsics: elements, efectes, ús quotidià.

G4. Iniciació a la programació
<ul style="list-style-type: none"> • Programació per blocs amb elements manipulatius no tecnològics (activitats desendollades). • Programació per blocs a través de robots programables senzills. • Programació per blocs en entorns digital
G5. Treball Cooperatiu
<ul style="list-style-type: none"> • Tècniques cooperatives senzilles per al treball en equip. • Estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusives • Estratègies en situacions d'incertesa: adaptació i canvi d'estratègia, valoració de l'error com a oportunitat d'aprenentatge

. Bloc 3: Societats i territoris.

3.1. Reptes del món actual. Transversal a totes les CE.
G1. Pensament crític
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies per a l'emissió d'opinions i judicis de valor a partir de diferents tipus de fonts. • Adquisició d'habilitats per a l'expressió de conclusions a través de textos expositius i elements gràfics. <ul style="list-style-type: none"> • Ús de fonts diverses (primàries i secundàries) com a textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics, documents audiovisuals, procedents dels mitjans de comunicació i altres fonts.
G2. Drets i llibertats
<ul style="list-style-type: none"> • Noció de diversitat cultural. • Noció de drets i llibertats. • Noció d'obligacions

3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.
G1. El pas del temps
<ul style="list-style-type: none"> • Adquisició de nocions bàsiques de temps i unitats de mesura.
G2. Educació patrimonial
<ul style="list-style-type: none"> • Tipologia, paper social i cultural del patrimoni. • Elements patrimonials aplicant nocions temporals bàsiques. • Emissió de judicis de valor sobre l'origen del patrimoni i la seua relació amb els esdeveniments històrics.
G3. Societats i diversitat cultural
<ul style="list-style-type: none"> • La societat de l'antic règim i revolució liberal, així com els canvis socials i econòmics produïts a Espanya. • Aproximació a la història recent (Guerra Civil, dictadura i transició) i a la memòria democràtica. • Societats i cultures de l'Època Medieval i Moderna
G4. Interpretació històrica
<ul style="list-style-type: none"> • Noció de canvi, continuïtat, simultaneïtat i durada i evidència

3. 3. Alfabetització cívica. CE7.
G1. Organització social
<ul style="list-style-type: none"> • Economia domèstica: noció de diners, despeses i ingressos, estalvi, compte bancari, moneda i targeta de crèdit. • La Constitució Espanyola. • Identificació de l'organització social d'Espanya. • Seguretat viària. La ciutat com a espai de convivència. Normes de circulació i mobilitat sostenible
G2. Estructura política
<ul style="list-style-type: none"> • Institucions de govern municipals, autonòmiques i estatals. • Aproximació a la Unió Europea: organització territorial, institucions, competències i responsabilitats. • Reconeixement de l'organització política i territorial d'Espanya. • La monarquia parlamentària. • Diferenciació de formes de govern: règims democràtics i autoritari
G3. Població
<ul style="list-style-type: none"> • Moviments migratoris a la Comunitat Valenciana, Espanya i Europa • Identificació de les característiques demogràfiques dels països desenvolupats i subdesenvolupats. • Reconeixement i respecte per la diversitat cultural i lingüística d'Espanya

3.4. Consciència ecosocial. CE5
G1. Representació
<ul style="list-style-type: none"> • Representació cartogràfica
G2. El clima
<ul style="list-style-type: none"> • Factors climàtics: distribució dels climes. • El canvi climàtic: accions d'afrontament.
G3. Responsabilitat ecosocial
<ul style="list-style-type: none"> • La Terra en el seu concepte geològic i geogràfic. • El Sistema Solar. • L'Univers • L'ús responsable de l'aigua com a recurs escàs i la seua conservació. • Turisme sostenible. • Elements del relleu a nivell europeu. • Reconeixement dels paisatges agropecuaris i turístics. • Xarxes de transport i comunicacions

5. SITUACIONS D'APRENTATGE

Les situacions d'aprenentatge partiran de qüestions i problemes reals de l'entorn natural i social perquè l'alumnat desenvolupe, en contextos significatius, valors i habilitats que afavorisquen una vida plena i una ciutadania conscient i responsable. A l'hora de plantejar les tasques, els problemes o reptes seleccionats hauran de suposar un desafiament adaptat a la seua edat, i seran plantejats promovent el joc i l'exploració, formes naturals d'aprenentatge en la infància.

Els desafiaments tindran en compte aquests objectius:

- Desenvolupament sostenible.
- Perspectiva de coeducació.
- Respecte a la diversitat.
- Estratègies de mètode científic.
- Pensament computacional
- Visites i contacte amb l'entorn.
- Aprendre mitjançant els principis del disseny universal (DUA)

6. UNITATS DE PROGRAMACIÓ

6.1. Temporalització (annex)

6.2. Organització dels espais

Els espais i contextos han de ser significatius, rics en oportunitats i de relacions, que potencien l'autonomia, la comunicació, la curiositat natural i els desitjos d'aprendre de l'alumnat, i al mateix temps, oferir l'espai com un lloc de convivència i d'investigació per a l'alumnat.

Segons la necessitat i la situació d'aprenentatge plantejada, els espais més utilitzats són l'aula ordinària, l'aula d'informàtica i la biblioteca.

6.3. Selecció i organització dels recursos i materials

En l'elecció de materials es té en compte:

1. La mirada global i respectuosa amb totes les cultures.
2. L'eliminació de barreres d'accés i de comunicació.
3. La perspectiva de gènere, tot promovent-ne la igualtat.
4. El llenguatge inclusiu.
5. La presència equitativa de dones i homes en els diferents àmbits.
6. L'eliminació de barreres d'accés i de comunicació.
7. La diversitat i riquesa de materials.
8. Materials que estiguen lliures d'estereotips sexistes o discriminatoris.

Tipus:

- Del centre: projector, ordinador, sala d'informàtica, jocs de llengua, llibres, diaris, tauletes digitals i materials proporcionats per l'editorial del llibre de text, materials
- D'internet: vídeos, documents, lectures, aplicacions educatives, jocs interactius...
- D'elaboració pròpia.
- Dels propis alumnes: A determinar segons les situacions d'aprenentatge.

6.4. Mesures d'atenció per a la resposta educativa per la inclusió

Les actuacions s'encaminaran al desenvolupament d'un model inclusiu en el sistema educatiu valencià per a fer efectius els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats en l'accés, participació, i aprenentatge de tot l'alumnat, i aconseguir que el centre educatiu es constituïske en element dinamitzador de la transformació social cap a la igualtat i la plena inclusió de totes les persones, especialment d'aquelles que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió.

Activitats de reforç i ampliació:

- Les activitats d'ampliació aniran dirigides a les /els alumnes amb major capacitat i d'aprenentatge més ràpid i consistiran en treballs d'un nivell més complex i propostes d'investigació.

- Les activitats de reforç es centraran en la competència en comunicació lingüística i els destinataris seran les/ els alumnes amb rendiment baix o ritme d'aprenentatge lent. Es realitzaran a l'aula amb l'ajuda de la mestra o el mestre de PT, d'AL o de reforç.

7. CRITERIS D'AVUACIÓ

Competència específica 1

- 1.1. Buscar informació en Internet, de forma guiada, segura i eficient, usant dispositius, programes i aplicacions informàtiques senzills.
- 1.2. Comunicar-se utilitzant plataformes i aplicacions en línia, principalment el correu electrònic, fòrums i xats, aplicant les normes de la netiqueta.
- 1.3. Crear textos, presentacions i vídeos en format digital utilitzant pautes per a la seua elaboració.
- 1.4. Identificar hàbits de conducta saludable i segura en l'ús de les tecnologies digitals
- 1.5. Identificar conductes segures i poc segures en l'ús de la tecnologia, relacionades amb les identitats falses i la protecció antivirus.

Competència específica 2

- 2.1. Plantejar qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social o cultural pròxim i identificar possibles fonts susceptibles de proporcionar informació segura, fiable i útil per a abordar-los.
- 2.2. Proposar diferents solucions a qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social o cultural pròxim utilitzant tècniques de pensament de disseny i pensament computacional
- 2.3. Elaborar cooperativament un producte final que done solució a un problema senzill de disseny relacionat amb l'entorn natural, social o cultural pròxim, establint uns objectius precisos i provant diferents prototips o solucions, utilitzant de manera segura les eines, dispositius, tècniques i materials adequats
- 2.4. Avaluar, de forma guiada, el procés seguit en les diferents fases del disseny i desenvolupament d'un projecte senzill i identificar possibilitats de millora.
- 2.5. Presentar el resultat d'un projecte senzill de disseny, explicant els passos seguits, i valorar si la solució obtinguda o el prototip elaborat compleix o no amb els seus objectius. Identificar possibles reptes per a futurs projectes

Competència específica 3

- 3.1 Mostrar curiositat de manera sostinguda sobre qüestions relacionades amb el medi natural, social o cultural, buscant informació de manera sistemàtica i formulant preguntes sobre elles.
- 3.2 Buscar, seleccionar, contrastar i organitzar informació, recorrent a diferents fonts segures i fiables, sobre el medi natural, social i cultural pròxim.
- 3.3 Dissenyar i realitzar de forma guiada experiments senzills utilitzant de manera segura els instruments i dispositius apropiats, realitzant observacions i mesuraments precisos, i registrant els resultats obtinguts
- 3.4 Identificar diferents respostes donades a preguntes relacionades amb l'entorn natural, social i cultural pròxim, contrastar-les amb la informació obtinguda de fonts fiables i segures i formular una conclusió personal
- 3.5. Presentar el resultat d'un projecte senzill de disseny i valorar si la solució obtinguda o el prototip elaborat compleix amb els seus objectius.

Competència específica 4

- 4.1 Identificar els principals òrgans del cos humà i les seues funcions, relacionant-les amb hàbits de vida saludables.
- 4.2 Adoptar i promoure estils de vida saludable que contribuïsquen a la millora del benestar físic, mental i emocional tant individual com col·lectiu.
- 4.3 Reconéixer i respectar les emocions i sentiments propis i aliens i manejar-los de manera que contribuïsquen al benestar propi i col·lectiu.
- 4.4 Descriure, explicar i acceptar els canvis que es produeixen en el propi cos en aquest període vital i adoptar hàbits de cura i respecte cap a si mateix i els altres relacionats amb aqueixos canvis.
- 4.5 Reconéixer, respectar i valorar les diferències individuals com una riquesa, especialment en el que concerneix la identitat de gènere.

Competència específica 5

- 5.1 Analitzar i explicar les relacions que es produeixen en un ecosistema o un paisatge significatiu per a l'alumnat tenint en compte els factors naturals i socials.
- 5.2 Analitzar críticament l'impacte que suposa l'acció humana en el medi tant a nivell local como global.
- 5.3 Participar activament en l'elaboració i formulació de propostes d'actuació raonades, viables i sostenibles orientades a la conservació i cura del medi ambient i el paisatge.
- 5.4 Analitzar els canvis que es produeixen en el paisatge i en un ecosistema a conseqüència del pas del temps, de l'acció dels factors naturals i de l'acció humana que actuen sobre ell.
- 5.5 Identificar i justificar les accions pròpies realitzades habitualment en l'entorn pròxim en benefici del consum responsable de béns i serveis.

Competència específica 6

- 6.1. Reconéixer i utilitzar les unitats de temps, dècada, lustre, segle i mil·lenni, per a situar i ordenar cronològicament fets rellevants del passat
- 6.2. Situar espacial i temporalment els fets socials i persones rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i d'Espanya mostrant la seua interrelació i incorporant la perspectiva de gènere.
- 6.3. Situar i ordenar cronològicament els canvis de major rellevància en la humanitat, des de l'Edat mitjana fins a l'actualitat.
- 6.4. Descriure l'evolució d'algunes formes de vida representatives des de l'Edat mitjana fins a l'actualitat
- 6.5. Identificar i analitzar relacions de causalitat, simultaneïtat i successió entre elements destacats del medi social i cultural des de l'Edat mitjana fins a l'actualitat

Competència específica 7

- 7.1. Identificar i descriure els elements, estructura i funcions dels principals òrgans de govern del municipi, la província, la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea, i reconéixer la seua funció i responsabilitat en el benestar de les persones i en la millora de la convivència social.
- 7.2. Distingir les característiques i funcionament de l'estructura política i territorial del municipi, la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea
- 7.3. Distingir les funcions de l'administració del municipi i de la Comunitat Valenciana, destacant la importància i el seu valor per a la ciutadania, la participació ciutadana i el desenvolupament dels principis del funcionament democràtic

Competència específica 8

8.1. Identificar i valorar alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural d'Espanya i descriure les seues característiques més destacades, incloent la seua localització geogràfica i el seu origen històric

8.2. Desenvolupar conductes de respecte, cura i manteniment del patrimoni natural, històric i cultural d'Espanya i proposar accions per a la seua conservació i difusió

Instruments de recollida d'informació i models de registre

Per a l'avaluació del grau d'acompliment de les competències, s'elabora de forma trimestral un informe d'avaluació de naturalesa qualitativa. El tutor o tutora, amb ajuda del personal que intervinga en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat, és el responsable d'elaborar l'informe d'avaluació personalitzat i únic per a cada alumne o alumna amb un enfocament competencial. En aquest informe s'han de reflectir els resultats obtinguts en el procés d'aprenentatge de l'alumne o l'alumna, els aspectes personals i evolutius que es consideren oportuns, esmentar les mesures i suports d'atenció educativa que s'hagen adoptat i la conveniència de la seua continuïtat.

L'avaluació serà majoritàriament formativa, impregnant tot el procés de treball de l'alumnat a partir de l'aplicació de diversos instruments que l'ajudaran a prendre decisions mentre treballa per a potenciar el seu aprenentatge i la qualitat d'aquest. En aquest sentit, seran de gran ajuda les rúbriques, les llistes de comprovació o els portafolis, entre altres instruments.

Instruments més utilitzats: rúbriques d'avaluació, guies d'observació, quadern dels alumnes, Kahoot, proves individuals, exposicions orals...